

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

TEM: AKO, EOS, IYR
27.10.2021

Valtiovarainvaliokunta, asunto- ja ympäristöjaosto

Hallituksen riihivalmistelussa linjattujen turvetoimien valmistelutilanne

Hallitus päätti kevään puoliväliriihessä toimista, joilla vastataan turvealan ennakoitua nopeampaan murrokseen. Turpeen energiakäyttö saattaa vähentyä vuoteen 2025 mennessä jopa 70 % vuoden 2018 tasosta, kun hallitusohjelman tavoite oli vähintään puolittaa turpeen käyttö vuoteen 2030 mennessä.

Kevään linjauksen mukaan turvetuotannosta luopuville yrittäjille valmistellaan kiireellisesti käyttöön otettavaksi luopumispaketti. Lisäksi tuetaan yrittäjien hallittua siirtymää uuteen yritystoimintaan sekä yrittäjien ja työntekijöiden uudelleentyöllistymistä ja -kouluttautumista.

Ratkaisuilla vastataan hallitusohjelman tavoitteisiin, joiden mukaan turpeen energiakäytön vähenemisen tulee tapahtua alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla, ja sähkön ja lämmön toimitus- ja huoltovarmuutta vaarantamatta.

Syksyn budjettiriihessä päätettiin energialaitosten verottoman turpeen käytön alarajan nostamisesta, ja sovittiin toimista, joilla turve säilyy edelleen huoltovarmuuspolttoaineena muun muassa turpeen turvavarastoinnin korvaustasoja nostamalla.

Lisäksi hallitus on sopinut, että turvetta käytetään edelleen kasvualustana ja kuivikkeena samalla, kun selvitetään vaihtoehtoisia materiaaleja. Myös tuotantoalueiden jälkihoidosta ja ennallistamisesta huolehditaan esimerkiksi hankkimalla tuotannosta poistuvia alueita Metsähallitukselle ja valmistelemalla siirtymäajan työllisyysmahdollisuuksia tarjoava ennallistamishanke.

Jatkovalmistelussa näitä toimia arvioitaisiin muun muassa valtioneuvoston näkökulmasta. Toimet valmistellaan vastuuministeriöissä sekä ministeriöiden yhteistyönä työ- ja elinkeinoministeriön johdolla.

Toimenpiteiden rahoitukseen varattiin tälle vuodelle 60 miljoonaa ja ensi vuodelle 10 miljoonaa euroa. Osaa toimista voitaisiin tukea osana muita käynnissä olevia hallituksen toimenpiteitä. Rahoituksessa hyödynnettäisiin mahdollisimman laajasti myös EU:n oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa (JTF) ja aluekehitysohjelmien mahdollisuuksia.

Toteutetut toimenpiteet koskien turvealan uuden liiketoiminnan kehittämistä

Turvealan yritysten uuden yritystoiminnan kehittämiseen on jo nyt käytettävissä erilaisia palveluita ja tukimuotoja.

ELY-keskuksista on haettavissa subventoituja palveluita yritysten tilanteen analysoimiseksi ja kehittämistarpeiden kartoittamiseksi ulkopuolisen asiantuntijan toimesta sekä uuden liiketoiminnan kehittämishankkeisiin myönnettäviä yritysten kehittämisavustuksia. Näihin palveluihin ja

avustuksiin on osoitettu ja jaettu ELY-keskuksille lisämäärärahaa hieman yli 2 milj. euroa ja määrärahaa voidaan lisätä tarpeen mukaan.

Lisäksi turvealan yrittäjien uudelleentyöllistymisen ja -koulutuksen tukemiseen TE-toimistojen toimesta on osoitettu lisämäärärahaa 2,5 milj. euroa, josta on toistaiseksi jaettu tarvearvion pohjalta 1,3 milj. euroa.

Näistä palveluista ja avustuksista ELY-keskukset ovat usealla alueella informoineet seudullisia yrityspalveluita ja muita kuntien elinkeinoneuvonnasta vastaavia, jotka alueilla vastaavat yritysten neuvonnasta. Lisäksi TE-toimistot ovat suoraan kontaktoineet turvealan yrittäjiä erityisesti työvoiman koulutus- ja vähennystarpeista.

Toistaiseksi näiden palvelujen ja avustusten kysyntä on ollut hyvin vähäinen.

Viestintä- ja aktivointitoimia tarvitaan siten vielä lisää näiden palvelujen ja avustusten käytön edistämiseksi. Tässä on tärkeä hyödyntää aktiivisesti turvetoimialan järjestöjä sekä verkostoja alue- ja paikallistasolla (ELYt, TE-toimistot, Seudulliset yrityspalvelut-verkosto ml. kauppakamarit ja Suomen yrittäjät).

Turvetuotantokoneiden ja laitteiden romutuspalkkion/tuen ja turvealan luopumiskorvauksen toimeenpanon valmistelut Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa

Sekä turvetuotantokoneiden ja laitteiden romutuspalkkion että turvealan luopumiskorvauksen hallinnointi (myöntäminen/maksaminen ym.) on tarkoitus keskitetysti hoitaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa.

Myös näihin tukiin liittyvä neuvonta sekä myös turvealan yritysten uuden liiketoiminnan kehittämiseen liittyviin tukiin/palveluihin liittyvä neuvonta on tavoitteena keskittää Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle. Neuvonnassa ja viestinnässä hyödynnetään aktiivisesti turvetoimialan järjestöjä sekä alue- ja paikallistason verkostoja (ELY:t, TE-toimistot, Seudulliset yrityspalvelut-verkosto ml. kauppakamarit ja Suomen yrittäjät). ELY-keskuksen viestintätoimet käsittäisivät mm. suoraa viestintää kohdeyrityksille sekä alueellisten tilaisuuksien järjestämistä sopivin kumppanuuksin. Kaikissa yrityskontakteissa tuodaan esille luopumiseen/alasajoon liittyvät tuet ja uuden liiketoiminnan kehittämismahdollisuudet sekä niihin liittyvät tuet ja palvelut.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa on tehty näiden tukien toimeenpanoon liittyvää alustavaa valmistelua ja kartoitettu tukien toimeenpanon ja neuvonnan edellyttämiä lisähenkilöresursseja sekä muita kustannuksia ml. tietojärjestelmäkustannukset.

Turvekoneiden käytöstäpoistamistuen valmistelun tilanne

Turvekoneiden käytöstäpoistamistuki on valmistelussa ja tarkoituksena on saattaa se voimaan asetuksena, jota koskeva valmistelu on käynnissä. Valtionavustuslakiin perustuva asetustuotos on tarkoitus saada lausuntokierrokselle marraskuun aikana. Asetusreitti on toteutuessaan nopein vaihtoehto. Jos kuitenkin päädytään siihen, että asia edellyttää lakitasoista sääntelyä, lakiesitys saataisiin eduskunnan käsittelyyn aikaisintaan kevään istuntokaudella.

Tuki luetaan EU:n de minimis -valtiontukiluokan mukaiseksi valtiontueksi. Koska tuki perustuisi voimassaolevaan EU-lainsäädäntöön, se ei edellyttäisi neuvotteluita komission kanssa. Tällöin kaikkien de minimis -luokkaan kuuluvien tukien yhteissumma voi kuitenkin olla korkeintaan 200 000 euroa yrittäjää kohden kolmen vuoden aikana.

Asetuksen edellytyksenä on tuen mallin ja ehtojen soveltuvuus olemassa olevan valtionavustuslain näkökulmasta. Tämä reitti mahdollistaisi tuen kohdentamisen romutettaviin turvetuotantokoneisiin, mutta tuen maksaminen koneiden myyntiä varten (edes toiseen käyttötarkoitukseen)

vaikuttaa poissuljetulta. Myös tuen maksamista koneiden muuntamisesta toiseen käyttötarkoitukseen ilman myyntiä on pohdittu, mutta sekin näyttää valtiontukinäkökulmasta haasteelliselta.

Tuki maksettaisiin todennäköisesti koneen ostohinnan perusteella tukiprosentilla kerrottuna. Tarkemmat yksityiskohdat selviävät, kun luonnos lähetetään lausunnolle.

Turveyrittäjien luopumistuen valmistelun tilanne

Luopumistuen valmistelun reunaehdot on selvitetty syksyn aikana. Luopumistuen valmistelussa on valittu sama etenemistie, kuin käytöstäpoistamistuessa. Luopumistuki pyritään saamaan voimaan asetuksena tämän vuoden aikana.

Luopumistuki tulee todennäköisesti olemaan sellainen, että sen myöntämiseen ei liity harkintavaltaa, vaan tuen saamisen edellytysten täytyessä tuki myönnetään automaattisesti yrittäjälle. Tuen luopumisen kriteerien valmistelu on käynnistynyt.

Luopumistuen valmistelua koskee samat reunaehdot, kuin käytöstäpoistamistukea. Asetus on toteutuessaan nopein tapa saada asia päätökseen. Jos kuitenkin tarkemmassa analyysissä päädytään lakireittiin, uusi lakiesitys saataisiin eduskunnan käsittelyyn aikaisintaan kevään istuntokaudella. Tuen on tarkoitus olla de minimis –perusteista, jolloin tukien yhteissumma voi kuitenkin olla korkeintaan 200 000 euroa yrittäjää kohden kolmen vuoden aikana. De minimis -tuki on kuitenkin aikataulusyistä ja myös käytettävyydeltään perustelluin vaihtoehto. Mikäli tukea ei jostain ennakoimattomasta syystä pystyttäisi kuitenkaan toteuttamaan de minimis –perusteisena, tulee laadittavaksi erillinen laki, jonka antaminen on mahdollista keväistuntokaudella 2022.

Huomionarvoista on, että sekä romutuspalkkio että poistumistuki lasketaan samaan yrityskohtaiseen de minimis –kiintiöön, eli näiden kahden tuen yhteissumma ei voi ylittää de minimis –rajaa eli 200.000 euroa kolmessa vuodessa. De minimikseen lasketaan myös muita vähennettäviä tukia. Tämä ei kuitenkaan muodostune ongelmaksi suhteessa kehysriihessä linjattuun rahamäärään, noin 60+10 miljoonaa euroa kohdistettuna yli 400 yrittäjälle, mikä johtaisi tasajaolla kyseistä maksimia hiukan alhaisempaan summaan yrittäjää kohti.

Turpeen turvavarastointia koskevan lain muutos

Valmistelussa on myös **turpeen turvavarastointia koskevan lain muutos**, joka sisältäisi turpeen turvavarastoinnin korvaustason noston ja varastointiin osallistumisen kriteerit. Järjestelmän piiriin voisivat hakea myös vähintään 50 000 MWh turvetta vuodessa toimittavat turvetuottajat, kun raja on nykyisin 100 000 MWh. Järjestelmään saisi edelleen tarjota 5–50 % turvavarastoijan keskimääräisten toimitusten määrästä, mutta tarkastelujakso olisi viisi vuotta nykyisen kolmen sijaan. Lisäksi korvaustaso nostettaisiin nykyisestä 0,03 EUR/MWh kuukaudessa kaksinkertaiseksi eli 0,06 EUR/MWh/kk.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on lisäksi käynnissä eräitä valmistelutoimia turvealan osalta. Joutoalueiden metsitystuella tuetaan metsänkasvatukseen sopivien puuttomien ”joutoalueiden” ja siten myös entisten turvetuotantoalueiden metsittämistä. Tukea myönnetään vain yksityisomistuksessa olevien alueiden metsittämiseen. Metsitystukihakemuksia on tullut Metsäkeskukseen yhteensä 5 900 metsitettävän hehtaarin edestä. Tästä noin 2 600 hehtaaria on entisiä turvetuotantoalueita. Vuoden 2021 III lisätalousarviossa lisättiin sekä myöntämisvaltuutta että määrärahaa tälle vuodelle. Vuodelle 2022 metsitystukeen on käytettävissä 6 milj. euroa määrärahaa ja 8,2 milj. euroa myöntämisvaltuutta. Lisäksi käynnissä on jo hankkeita, jotka liittyvät turvetuotantoalueiden jatkokäytövaihtoehtoihin. Tällaisia ovat esimerkiksi rahkasammalen korjuuseen liittyvät hankkeet, pajun ja muiden lyhytkiertopuulajien kasvatuksen pilottihankkeet, turvetuotantoalueiden jatkokäytön suunnittelutyökalujen kehittämishanke ja ”Suo as a Service” -hanke, jossa pilotoidaan mm. liiketoimintamalleja.

Kustannustuki turvealalle

Valtiokonttori on myöntänyt kustannustukea turvealan toimijoille yhteensä miljoona euroa. Alla tarkemmat tiedot.

Valtiokonttorin koronatuetturuealle			
25.10.2021			
Toimialakoodi	Toimialan nimi	Turvealan toiminta toimialalla	Kustannustuki 1-4
08920	Turpeen nosto	Turpeen nosto	770 148 €
19200	Jalostettujen öljytuotteiden valmistus	Turvebrikettien valmistus	- €
16290	Muiden puutuotteiden valmistus	Turvepellettien valmistus energiakäyttöön	219 138 €
20150	Lannoitteiden ja typpiyhdisteiden valmistus	Turpeesta, luonnon maa-aineksista, hiekasta, savesta ja mineraalilannoitteista sekoitetun puutarhamullan tuotanto	- €
23990	Muulla luokittelemattomien ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	Turvetuotteiden valmistus	39 231 €
09900	Muuta kaivostoimintaa ja louhintaa palveleva toiminta	Turpeen nostoa palveleva toiminta	5 636 €
Yhteensä			1 034 153 €

Teollisuusneuvos Mikko Huuskonen
Innovaatio ja yritysrahoitusosasto
Työ- ja elinkeinoministeriö